

# 2019 M. MVĮ INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TYRIMO REZULTATŲ SUVESTINĖ

Santrauka



## 2019 M. MVĮ INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TYRIMO REZULTATŲ SUVESTINĖ

*Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybos (EUIPO)  
užsakymu  
parengė Ispanijos KPMG*

2019 m. spalio mėn.

## Santrauka

2019 M. MVĮ INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS  
TYRIMO REZULTATŲ SUVESTINĖ

Tvirta ir stabili ekonomika yra labai svarbi, kad Europos Sąjunga (ES) pasiektų savo tikslus. Mažosios ir vidutinės įmonės (MVĮ) būtinos darbo vietoms kurti ir ekonomikos augimui ES užtikrinti.

MVĮ svarba ES ekonomikai – neginčijama. 2017–2018 m. metinėje ataskaitoje dėl ES MVĮ<sup>(1)</sup> atskleidžiama, kad jose dirba du trečdaliai darbuotojų ir jos sukuria 57 proc. ES pridėtinės vertės. Vis dėlto apskaičiuota, kad ilgiau nei 5 veiklos metus išsilaiko tik maždaug 30–60 proc. MVĮ. ES ekonomikai paremti MVĮ reikalinga pagalba, kad jos galėtų išlikti ilgiau nei šį laikotarpį, o inovacijos yra vienas esminių būdų įmonėms išsilaikyti ir augti.

Inovacijos padeda mažoms įmonėms sutvirtėti ir augti, įdarbinti daugiau darbuotojų. Dėl to ES ekonomika gali plėstis ir tapti tvirtesnė. Todėl inovacijas MVĮ būtina skatinti, kad Komisija įgyvendintų savo siekį užtikrinti pažangų ir tvarų ekonomikos augimą.

Skatinant inovacijas, intelektinė nuosavybė (IN) atlieka labai svarbų vaidmenį, nes įmonėms, kurios skiria laiko, jėgų ir pinigų naujovėms diegti, sukuria mechanizmą, padedantį jas apsaugoti ir jomis pasinaudoti.

Bendrame EUIPO ir Europos patentų tarnybos (EPT) projekte „Sparčiai augančios įmonės ir intelektinės nuosavybės teisės“<sup>(2)</sup> nurodyta, kad tikimybė, jog įmonė vėliau augs, yra 21 proc. didesnė MVĮ, kurios užregistravo intelektinės nuosavybės teises (INT), be to, joms yra 10 proc. didesnė tikimybė tapti sparčiai augančiomis įmonėmis. Įmonėms, kurios turi INT paketus, yra dar didesnė tikimybė tapti spartaus augimo įmone.

2016 m. EUIPO paskelbė pirmąją MVĮ IN rezultatų suvestinę, kurioje pateikė keletą išvalgų apie tai, kodėl MVĮ registruoja arba neregistruoja INT ir kokių su INT susijusių problemų patiria. Šis tyrimas cituojamas įvairiuose politiniuose dokumentuose tiek nacionaliniu, tiek ES lygmenimis, įskaitant ES Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „Intelektinės nuosavybės teikimas MVĮ siekiant skatinti inovacijas ir augimą“<sup>(3)</sup>.

Vykdydamas įsipareigojimą kas 3 metus atnaujinti savo svarbiausius tyrimus, Europos intelektinės nuosavybės teisių pažeidimų stebėsenos centras (Stebėsenos centras) pavedė KPMG atlikti naują 2019 m. tyrimą dėl MVĮ požiūrio į INT. Tyrimu siekiama geriau suprasti, ką ES MVĮ mano apie INT ir kaip jomis naudojasi. Tai suteiks politikos formuotojams naujausią aktualią duomenų bazę, padėsiančią formuoti politiką informuotumui apie INT didinti ir naudojimuisi jomis gerinti.

Naudodamasi Eurostato duomenimis, EUIPO parengė reprezentatyvią ir sluoksniinę 28 ES valstybių narių MVĮ imtį. Imtis sudaryta siekiant atrinkti kuo daugiau MVĮ, turinčių INT, palyginti su bendrąja

(1) [2016–2017 m. ataskaita dėl ES MVĮ](#).

(2) [Spartaus augimo įmonės ir intelektinės nuosavybės teisės](#).

(3) [ES Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Intelektinės nuosavybės teikimas MVĮ siekiant skatinti inovacijas ir augimą“](#).

populiacija (beveik 50 proc. INT savininkų), kad būtų galima surinkti aktualius rezultatus su turimomis INT susijusiais klausimais.

Iš viso surengti 8 349 pokalbiai su įvairaus dydžio MVĮ iš įvairiausių sektorių ir šalių. Daugelyje šios ataskaitos analizių MVĮ padalytos į du pogrupius: įmonės, kurios nurodė turinčios INT (4 401), ir įmonės, kurios tokių teisių neturi (3 948).

Kaip ir rengiant 2016 m. MVĮ IN rezultatų suvestinę, pokalbiai su MVĮ buvo vykdomi telefonu, suteikiant galimybę užbaigti procesą internetu. Klausimynas buvo parengtas 23 ES kalbomis, pokalbiai vykdomi MVĮ pasirinkta kalba.

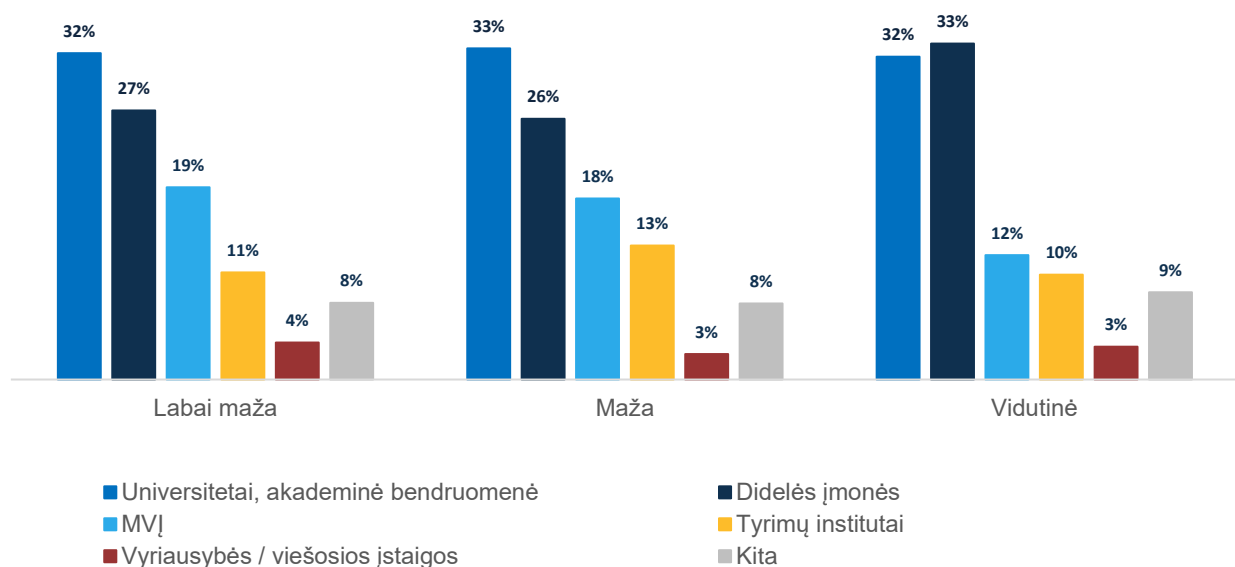
## Pagrindinės išvados

### Inovacijos. Suvokimas ir tikrovė

Inovacijos būtinos siekiant ekonomikos augimo, ir daugelis MVĮ (58 proc.) teigia, kad naujoves diegia. Tikėtina, kad INT savininkai labiau linkę diegti naujoves: tai nurodo darantys 73 proc., palyginti su 42 proc. INT neturinčių subjektų. Dauguma naujovių diegiama kuriant naujus produktus: tai daro 63 proc. INT savininkų ir 31 proc. INT neturinčių subjektų, diegiančių naujoves šioje srityje.

Be to, tikimybė, kad INT savininkai bendradarbiaus su kitomis organizacijomis dėl naujų inovacijų, yra beveik dvigubai didesnė, nei tokių teisių neturinčių subjektų atveju. INT savininkai dažniausiai bendradarbiauja su universitetais ir akademinė bendruomene beveik trečdaliu (32 proc.) atveju. INT neturintys subjektai mieliau bendradarbiauja su didelėmis bendrovėmis (34 proc.).

INT savininkų bendradarbiavimo partneriai pagal įmonės dydį



Bendradarbiaudami INT savininkai beveik pusę atvejų (46 proc.) užregistruoja INT. 76 proc. atvejų INT jiems priklauso arba priklauso bendra nuosavybės teise. Ši grupė mano, kad prekių ženklai yra svarbiausia INT. 58 proc. nurodo, kad prekių ženklai yra itin svarbūs tam, jog jie pajėgtų išsaugoti savo vykdomos veiklos konkurencinį pranašumą.

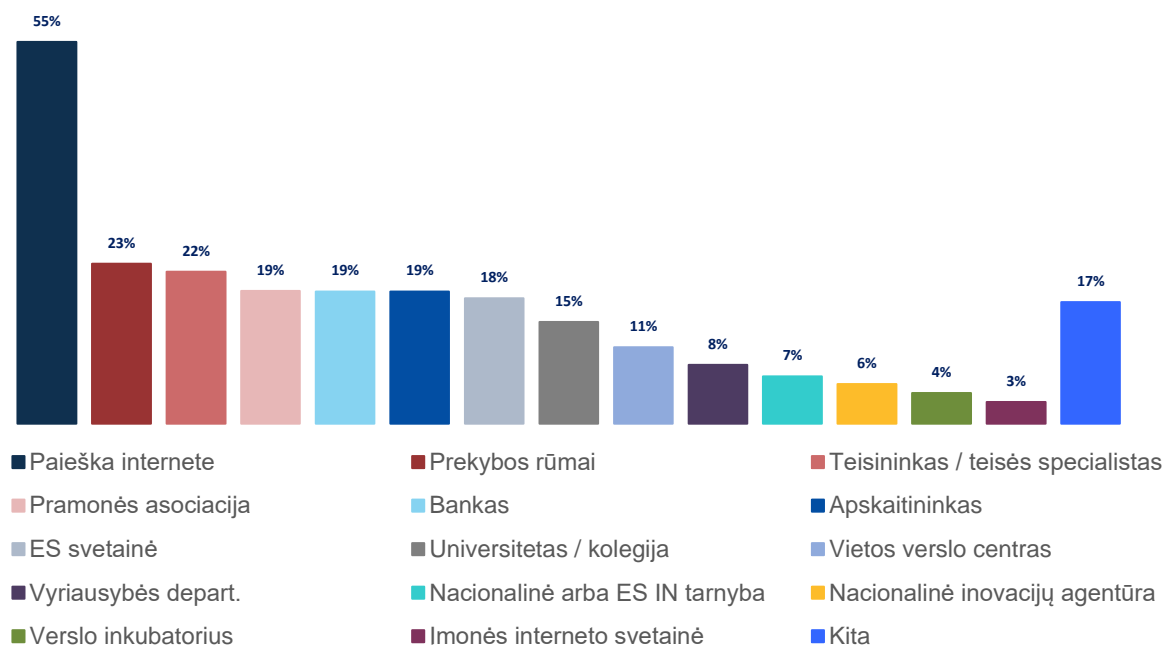
#### INT savininkų apsaugos priemonėms teikiamos svarbos palyginimas (2016–2019 m.)

| INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISĖS  | 2019 | 2016 |
|---|------|------|
| <b>Prekių ženklas</b>   | 58 % | 38 % |
| <b>Patentas</b>   | 32 % | 16 % |
| <b>Autorių teisės</b>   | 21 % | 16 % |
| <b>Dizainas</b>   | 24 % | 22 % |
| <b>Geografinė nuoroda</b>   | 12 % | 14 % |
| <b>Augalo veislės selekcininko teisė / Augalo veislės teisinė apsauga</b> | 7 %  | 2 %  |
| <b>Puslaidininkinio gaminio topografija</b>                               | 6 %  | 1 %  |
| <b>Naudingasis modelis</b>  | 11 % | 7 %  |

#### INT žinios ir informacijos šaltiniai

Įmonėms yra parengta įvairių pagalbinės informacijos šaltinių. MVĮ dažnai gali būti sudėtinga žinoti, kur ieškoti informacijos. INT turinčios MVĮ verslui plėtoti kaip informacijos šaltinį dažniausiai renkasi internetą. Tai daro 55 proc. šį metodą taikančios grupės atstovų. Tarp kitų dažniausiai naudojamų šaltinių – ekspertai, kaip antai, prekybos rūmai (23 proc.) ir teisės reikalų konsultantai (22 proc.).

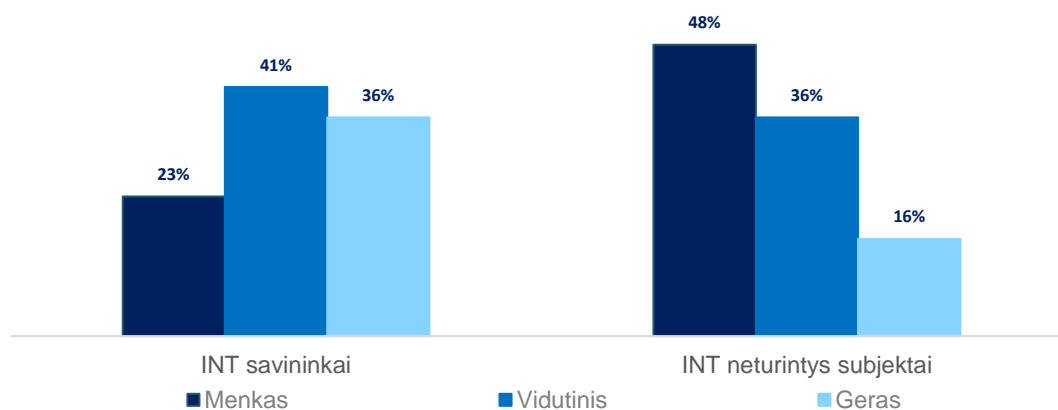
### INT savininkų informacijos šaltiniai verslui plėsti



Vis dėlto, kai šaltinių informacija buvo susijusi konkrečiai su INT registracija, INT savininkai buvo labiau linkę kreiptis pagalbos į teisės specialistus (50 proc.). Tik 19 proc. INT neturinčių subjektų informacijos ieškojo iki nusprendami neatlikti registracijos. Labiausiai kaip informacijos šaltinį jie buvo linkę rinktis internetą. Šia galimybe pasinaudojo 26 proc. besikreipusiųjų patarimų.

Norint pasinaudoti intelektine nuosavybe, visų pirma reikia suprasti, kas tai yra ir kuo ji svarbi verslui. Kaip ir tikėtasi, INT turinčios MVĮ tai išmano geriau nei INT neturintys subjektai: su tuo vidutiniškai gerai arba labai gerai susipažinę yra 77 proc. INT savininkų, palyginti su 52 proc. tokių teisių neturinčių subjektų.

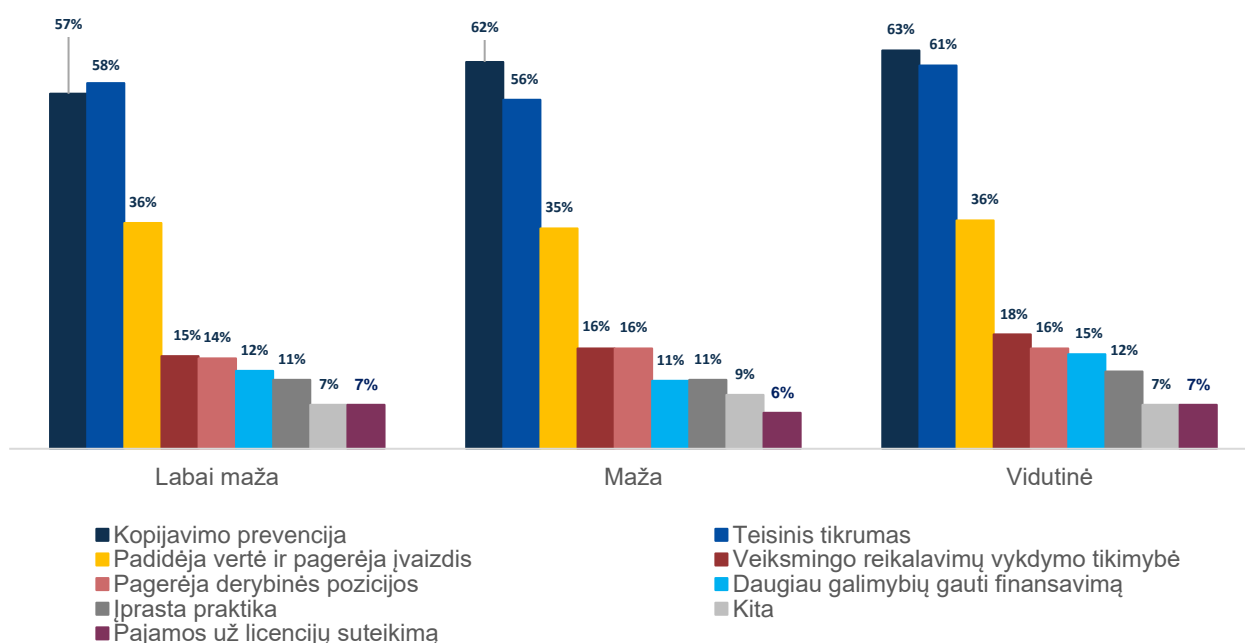
### INT išmanymas pagal įmonės rūšį



## Sprendimų užregistruoti INT priemonės ir poveikis

Vienas iš svarbiausių būdų skatinti labiau naudotis INT yra padėti geriau suprasti jų teikiamą naudą. Pagrindinės priemonės registruoti INT, kurias nurodė INT turinčios MVĮ, buvo: užkirsti kelią kopijavimui (59 proc.), padidinti teisinį tikrumą (58 proc.), pagerinti įmonės įvaizdį ir padidinti jos vertę (36 proc.). Analizuojant pagal įmonės dydį, tvarka MVĮ atveju išlieka tokia pati. Tačiau labai mažos įmonės skiria daugiau dėmesio teisinio tikrumo svarbai nei kopijavimo prevencijai.

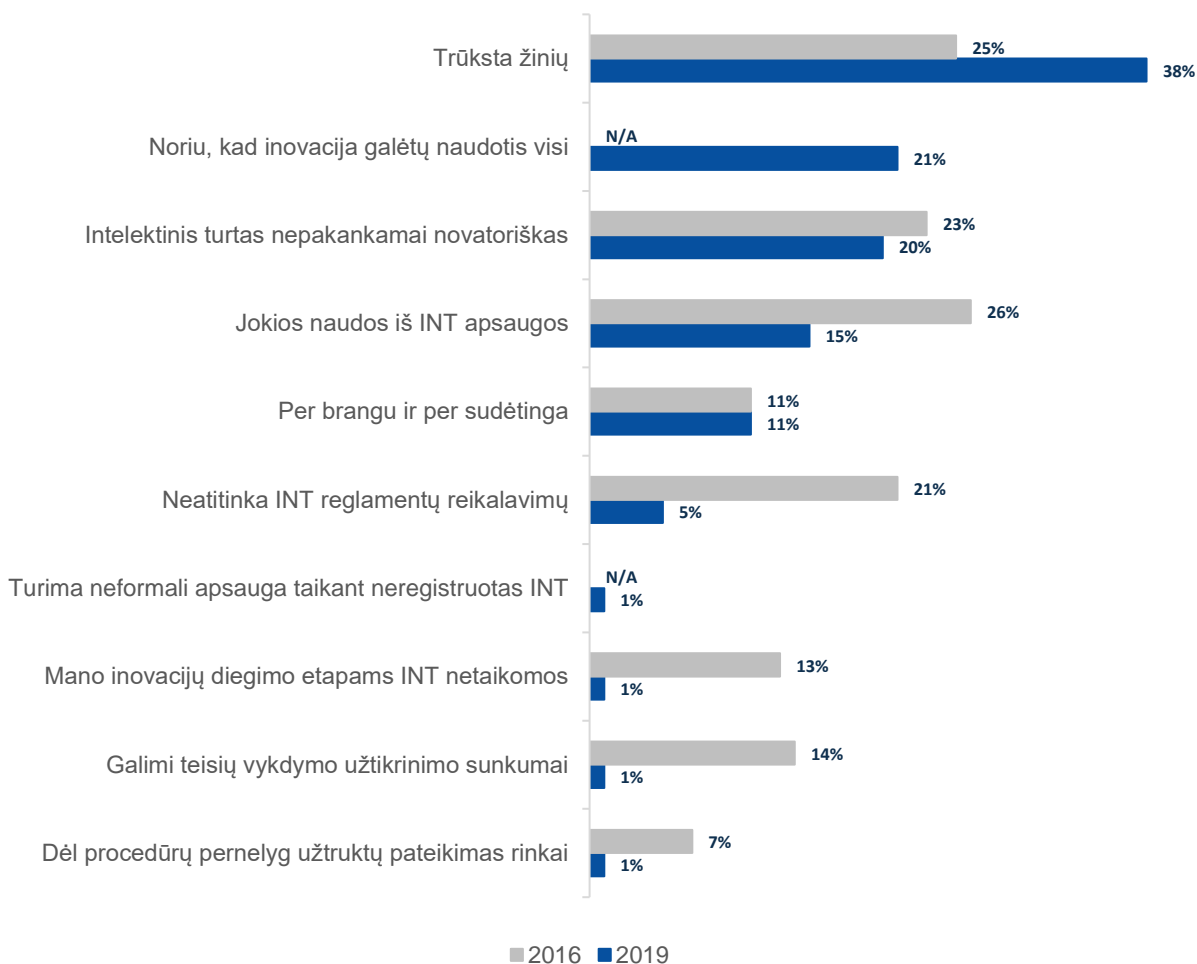
Pagrindinės priemonės užregistruoti INT (pagal įmonės dydį)



54 proc. INT savininkų po registracijos teigia, kad ji turėjo teigiamą poveikį. Pagrindinis nustatytas poveikis – pagerėjęs įvaizdis (52 proc.), apyvarta (39 proc.) ir gebėjimas patekti į naujas rinkas (37 proc.). Kad poveikis buvo neigiamas, nurodė tik 1 proc. INT savininkų. 53 proc. šių subjektų nurodė, kad dėl registracijos patyrė per daug išlaidų ir sugaišo daug laiko. Vis dėlto taip mano nedaugelis. 61 proc. INT savininkų teigia, kad nepatyrė sunkumų atlikdami INT registraciją.

Subjektai, neturintys registruotų INT, kaip pagrindinę priemonę neregistruoti INT nurodė tai, kad trūko žinių apie IN ir jos naudą. Šią priemonę nurodžiusių procentinė dalis išaugo nuo 25 proc. (2016 m.) iki 38 proc. (2019 m.). Iš tiesų, 61 proc. INT neturinčių subjektų atliktą registraciją, jei geriau išmanytų INT. Antra 2019 m. pagal populiarumą nurodyta priemonė neregistruoti INT yra labiau altruistinė – 21 proc. MVĮ norėjo, kad jų diegiamos naujovės būtų laisvai prieinamos visiems, norintiems jomis naudotis.

### Pagrindinės priežastys neregistruoti INT, kurias nurodė INT neturintys subjektai



### Inovacijų piniginis įvertinimas

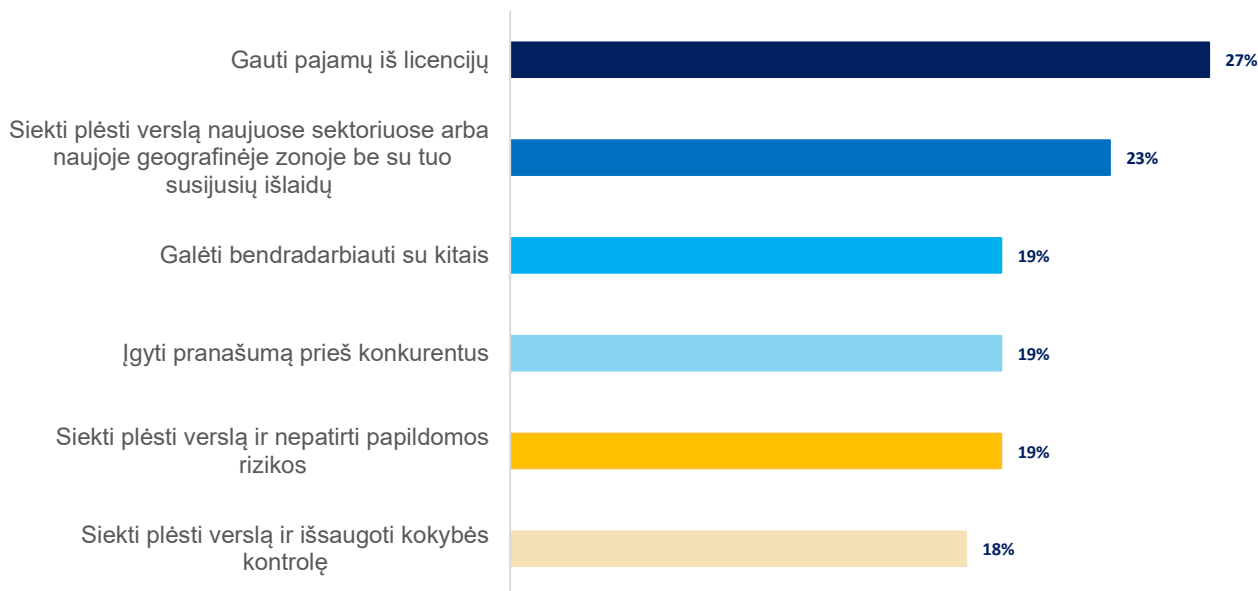
MVĮ dažnai suvokia INT labiau kaip išlaidas nei investiciją, nes dažniausiai nesupranta jų pridėtinės vertės. Savo nematerialųjį turtą profesionaliai įvertino tik 25 proc. vidutinio dydžio INT savininkų ir 20 proc. tiek mažų, tiek labai mažų INT savininkų.

Daugelyje MVĮ, kurios bandė gauti finansavimą naudodamosi savo nematerialiuoju turtu, nustatyta, kad trūksta bendro supratimo apie tai, kaip kuo labiau išnaudoti INT potencialą. Nors galimybė gauti finansavimą yra viena iš didžiausių MVĮ problemų, tik 13 proc. INT savininkų bandė gauti finansavimą pasinaudodamos savo nematerialiuoju turtu. Labiau džiugina tai, kad 9 proc. jų pavyko tai padaryti.

Kalbant apie komercializaciją, 24 proc. apklaustų INT savininkų pasirašė licenciją dėl INT. 71 proc. iš jų licencijas dėl savo INT suteikė kitoms organizacijoms. Pagrindinės to priežastys – gauti papildomų pajamų (27 proc.) ir išplėsti veiklą naujose srityse (sektoriuose ir geografinėse vietovėse), dėl nepatiriant išlaidų (23 proc.).



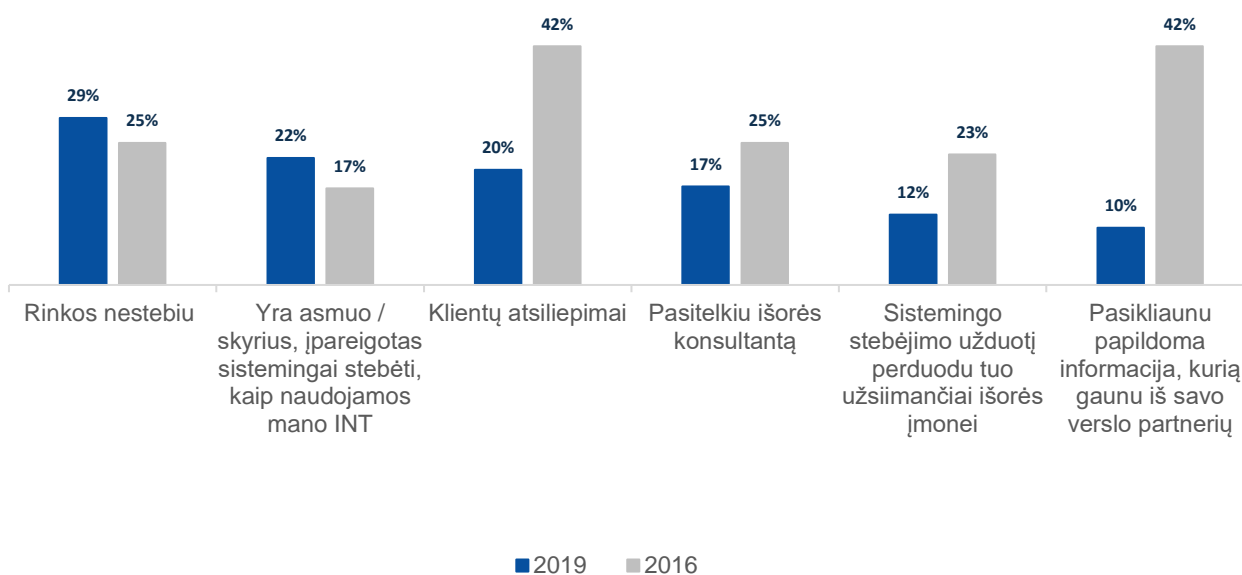
### 6 dažniausiai INT savininkų nurodytos priežastys, kodėl jie pasirinko intelektinės nuosavybės licencija



### Teisių gynimas

Registruotų INT pažeidimai gali kelti problemų MVĮ. Apie 55 proc. INT savininkų teigia, kad per ateinančius metus konkurentų vykdomas kopijavimas kelia didžiausią grėsmę jų INT. Vis dėlto 29 proc. INT savininkų nedaro visiškai nieko INT pažeidimams rinkoje stebėti. Jei tai daroma, dažniausiai paskiriamas darbuotojas arba įsteigiamas skyrius stebėsenai vykdyti (22 proc.) ir iš vartotojų gautiems atsiliepimams panaudoti (20 proc.).

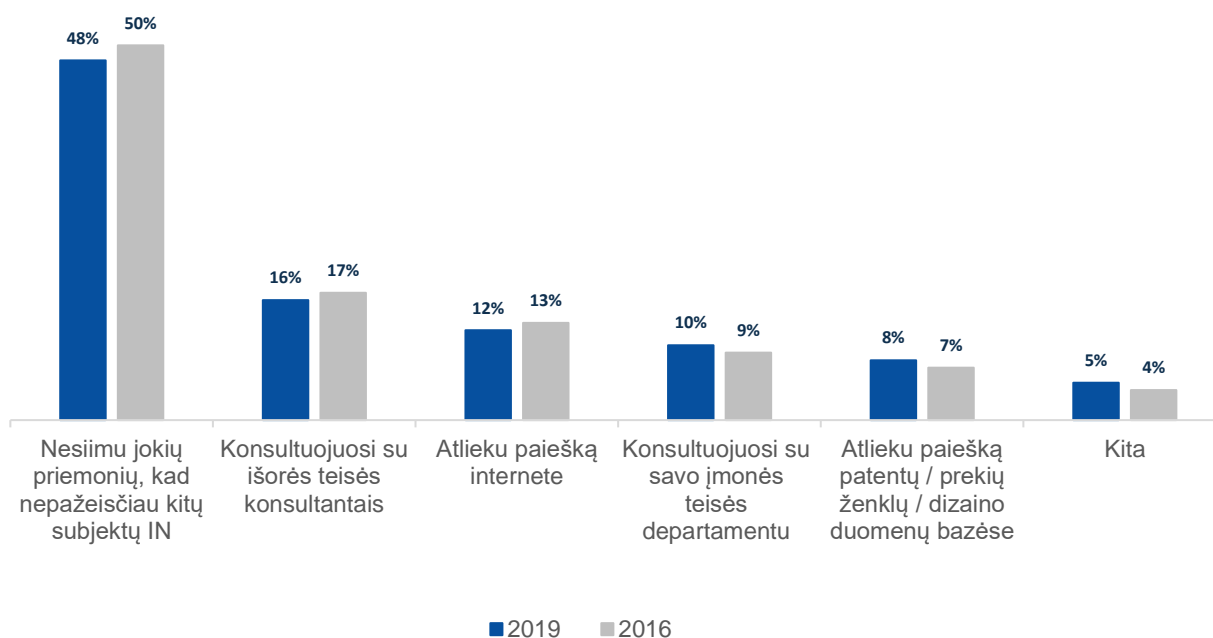
MVĮ taikomos priemonės INT pažeidimams stebėti (2016–2019 m.)



MVĮ, kurios nukentėjo nuo INT pažeidimo, skaičius per pastaruosius 3 metus sumažėjo nuo 31 proc. (2016 m.) iki 24 proc. (2019 m.). Dažniausiai buvo pažeidžiamos prekių ženklų (48 proc.), šiek tiek mažiau – patentų (24 proc.) teisės. Dažniausiai buvo nurodoma, kad dėl INT pažeidimo sumažėjo apyvarta (33 proc.) ir buvo padaryta žala įvaizdžiui (27 proc.).

Atsižvelgiant į tai, kokią žalą gali padaryti pažeidimas, nerimą kelia tai, kad beveik pusė (48 proc.) MVĮ vis dar nesiima jokių priemonių, kad nepažeistų kitų įmonių INT. Tarp tokių, kurios priemonių imasi, dažniausiai kreipiamasi į teisės reikalų konsultantą (16 proc.) ir informacijos ieškoma internete (12 proc.).

#### Priemonių, kurių MVĮ imasi, kad nepažeistų kitų subjektų INT, palyginimas



Šiame tyrime pabrėžiama, kad pagrindinė kliūtis mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ) intelektinės nuosavybės teisių (INT) registravimui yra nepakankamos žinios apie tai, kas yra intelektinė nuosavybė ir kaip ji gali būti naudinga jų verslui. Daugelis tokių įmonių domisi jų verslui naudinga informacija, tačiau žinias apie intelektinės nuosavybės teisių naudą vis dar reikia gerinti.

Siekiant toliau skatinti MVĮ augimą šiomis aplinkybėmis, informacijoje, skirtoje didinti MVĮ informuotumą apie intelektinės nuosavybės teises, reikia nurodyti, kaip intelektinė nuosavybė gali padėti stiprinti jų verslą. Tokią informaciją reikia platinti MVĮ įprastose vietose ir tais kanalais, kuriais naudojasi MVĮ. Tyrime nustatyta, kad INT savininkai ir tie, kas INT neturi, dažnai naudojami skirtingais kanalais, be to, tie kanalai įvairiose šalyse gali skirtis, todėl informuotumo didinimo veiklą būtina pritaikyti.



## 2019 M. MVĮ INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TYRIMO REZULTATŲ SUVESTINĖ

Santrauka



2019 m. spalio mėn.